

Na Staré: od dřevěné chalupy u brodu po kámen a pruské klenby

Seriál MF DNES **Staleté hospody** pokračuje Starou hospodou v Českém Meziříčí. Ta slouží od poloviny 17. století, přežila i zapálení okradeným markytánem. Lidé o posvícení v lokále tančí kolem sloupu, i s ním.

ČESKÉ MEZIŘÍČÍ Fandy stoletých hospod určitě potěší, když zjistí, že při vstupu do starého šenku nad původním vchodem a starobylými dveřmi uvidí do kamene vytesaný nápis Stará hospoda.

Právě ten poutník může najít na nenápadné hospodě v Českém Meziříčí u Opočna, odedávna přezdívané Na Staré.

Stará hospoda má pěkné čerstvě vybarvené původní, takzvané pruské klenby, které uprostřed místnosti, měřící přesně jeden ar, podpírá mohutný sloup. Takový skvost má málokterý lokál v kraji.

Sloup by mohl vyprávět, jak se kolem něj při každém posvícení tancovalo. A vlastně pořád tancuje. „Dokonce si občas někdo zatančí s ním. Ale když se tady scházeli myslivci po honu, přitahoval sloup hlavně jejich psy,“ směje se majitel hospody Václav Havlík. Upozorňuje však, že šéfovou šenku je hlavně jeho žena Helena.

Dřevěná hospoda vyhořela, kamenná stojí díky cukrovaru

A tak se ponoříme do historie. Trvá už několik století. Často přejmenovaná obec se zrovna nazývala Meziříče a byla součástí panství hraběte Rudolfa Colloredo z Wallsee. Psal se rok 1651.

Jednatřicet let od bitvy na Bílé hoře postavil rychtář Matěj Fridrich blízko dvou brodů přes řeku Dědinu hospodu, tehdy ještě dřevěnou. Byla součástí jeho selské usedlosti. V roce 1653 měl podle archívů už další majitel hospody čtyři vojské a koňské potahy, šest krav, tři jalovice, dvaadvacet ovcí a devět kusů svinského dobytka.

To už jeho hospoda dobře sloužila farmánům na cestě k Opočnu či z něj na Jaroměř. Dlouhou dobu více jak sto šedesát let ji pak vlastnil rod Němečků, počínaje roku 1684 rychtářem Mikulášem a konče 1848 Václavem Němečkem. Archív například uvádějí, že děd posledního majitele Václav Němeček v roce 1773 musel jako hostinský odebírat z panského pivovaru pivo a platit daně. Za to mu vrchnost prominula dva dny roboty, na kterou musel dávat tažná zvířata, a dva dny ruční práce.

V revolučním roce 1848 měl hospodu Josef Kašpar a v roce 1866 ji získal Jan Hofman. O dva roky později vyhořela spolu s dalšími šesti domy. Obecní kronikář Karel Dvořák, který žil v letech 1874-1952, zanechal v kronice zajímavý zápis o možné příčině požáru.

Markytán, jehož místní okradli, zřejmě zapálil sedm domů ve vsi

Oheň tehdy vyšel z formanky u Sta-

ré hospody, což byla velká kůlna s doškovou střešou. Krátce před vypuknutím ohně jela kolem bryčka s cizinci, od nichž mýtný vybral poplatek. „V malé chvíli nato oheň vyšel,“ píše kronikář a nabízí vysvětlení.

Dva roky před požárem, za prusko-rakouské války v roce 1866 zajali v Meziříčí markytána, což bývala civilní osoba prodávající v žoldněských armádách potraviny. Jeho i s koňským povozem potravin pak hlídali přes noc ve staré hospodě, ale strážci do rána celý náklad rozkradli. Ráno vezli markytána do pevnosti do Josefova. Tam ho pustili, ale povoz musel zůstat za branou. „Ti, co s povozem jeli, ho pak i s koňmi prodali komusi z Bohuslavic,“ zapsal kronikář.

Druhý den přijelo do Meziříčí vojsko s důstojníkem a hledali ty, kteří vezli markytána do Josefova. Neuspěli - prý to byl cizí člověk. Důstojník zuřil a láteril představenstvu. Ale nic nespátral. Markytán přísahal pomstu, a proto se soudilo, že požár o dva roky později založil právě on s přáteli.

A kdo byl hlavním strůjcem krádeže? Bylo to prý veřejné tajemství: zámožný a podnikavý občan, který byl v letech 1883 až 1885 dokonce starostou obce. A další starosta, který byl i majitelem Staré hospody, se zas postaral o to, aby veškeré podrobnosti o velkém požáru zmizely.

Majitel vyhořelé hospody Jan Hofman pak postavil novou, kamennou. Opět formanskou, s průjezdem, který je však dnes už zazděný. Jen kvůli penězům na stavbu prodal Hofman třicet korců pozemků za 17 250 zlatých.

Prodej půdy mu neposloužil jen na dostavění hostince, ale pomáhal podniku dodnes. Současný majitel totiž každý rok při cukrové kampani vyvaňuje pro ty, kdo od září do konce roku vozí do místního cukrovaru řepu, a v cukrovaru provozuje kádněnu.

Dlužníci „vypitěnkou“ zdolali přes noc soudek čistě

A cukrovar také umožnil hospodě prodávat vlastní tvrdý alkohol. „Byla to šťáva z cukru, takzvaná kléra. Tu kvasili nebo přidávali do lihu. Pak to různě barvili. Hodně se to tady kdysi pilo,“ říká Václav Havlík.

Na počátku minulého století byla hospoda pro střední třídu, prostě na úrovni. Pan řídící, místní krejčí. Měli stůl, kde nesměl sedět nikdo jiný. Také dnes mají štamgasti svůj stůl, na který rádi postaví umně vyzetou cedulku „U rejpalů“.

Ale v 30. letech minulého stole-

Stará hospoda v Českém Meziříčí s památkem Josefem Ježkem před ní.

Foto: Petr Broulík

Kdyby mohl mluvit... Pověstný sloup v lokále.

Foto: O. Littera, MF DNES

1933 Tak hospodu zvěčnil bývalý kronikář Josef Dvořák.

ti, především za hospodářské krize, zažil podnik řadu těch, kteří přišli o práci. „Támhle, kde je kovomat, býval konzum. Říkalo se tomu hladový roh. Tam chlapí, kteří neměli práci, čekali, až se otevře hospoda. A v šenku propíjeli podporu,“ říká pamětník Josef Ježek.

Hospoda zažila i veselé příhody. „Otec jednoho zemědělce byl pěkný vypitěnkou. Tedy hodně pil a taky občas dlužil. Jednou tady udělal dluh, museli to za něj zaplatit. Když přišel znovu, tak ho vyhodili. Ale on se schoval ve skladu, kde jsou dnes záchody. V noci se vrátil a ráno ho našli ležet pod soudekem s čistou. To se ještě točila ze soud-

ku. On chrápal a to, co nevypil, vteklo,“ vzpomíná letitý štamgast.

Pištek, Vydra i Nedošinská tu v protektorátu hráli za mouku

Vzpomíná, že zavírací hodina tehdy neexistovala. „Dokud byli hosté, bylo otevřeno. I ráno. Když ráno kočí vozili řepu do cukrovaru v povozech s koňmi nebo kravami, byla tady fronta,“ říká Ježek.

Součástí hospody byla od počátku minulého století i zahrada s populárním kuželníkem a divadlo v přírodě, kde hrávali ochotníci i slavní herci. „Hrála tady Antonie Nedošinská, Václav Vydra, Jiří Dohnal a Theodor Pištěk. Za protekto-

tě uklizená, vyvětraná a od velkých litinových kamen uprostřed se línulo příjemné teplo,“ vzpomíná.

Chlapí často hráli kulečnick. „Starší strejci měli ve stojanu na zdi svoje tága a kulečnickový stůl na Staré byl široko daleko nejlepší kvality. Taky strejci hráli extratřídu. My mladí jsme o nedělích jenom přihlíželi a mohli hrát jen v týdně,“ vzpomíná Vladislav Němeček. Hospodyně zatím šly připravovat nedělní oběd. „Bylo to taková zažitá tradice, která dnes chybí. Obec držela pohromadě a lidé měli k sobě blíž,“ povzdychne si pamětník.

Jedna tradice však zůstala. Sehnat řemeslníka nebo vyjednat sousedskou výpomoc nebyl na Staré vůbec žádný problém. A není ani dnes. „Na Staré se scházivali cukrovarníci, zemědělci, koňáci, zedníci. Vyhlášený byl kovář a podkovář Hubáček. To pokračuje i dnes především díky dnešní výborné kuchyni paní Havlíkové,“ říká Němeček a dodává, že spousta řemeslníků zaparkuje na rynku a jde na polední oběd.

OHO - tajemná zkratka, již neumí nikdo rozluštit

V 50. letech se stal hostinec státním majetkem a pracovala v něm dlouho jako hostinská Jarmila Marlová. „To byla skvělá ženská a všechno zastala sama. Její manžel zemřel v pětapadesátém. Běhala kolem pípy, kolem buřtů, sama si myla nádobí a všechno stihla. A nezkazila žádnou legraci,“ vzpomíná dvaosmdesátiletý Josef Ježek.

Na přelomu 50. a 60. let získala Stará hospoda novou přístavbu, která sloužila jako jídelna pro místní JZD. V roce 1977 přešla do majetku družstva Jednota.

Na Staré dodnes pořádají srazy absolventi místní školy. A pořad do ní chodí lidé hodně na obědy. Dodrzuje se tu i posvícení, kdy je na jídelním lisku pečená kachna. Konají se tu i zvěřinové hody.

Jednou za měsíc v létě přijede do hospody i parta seniorů z Černilova, kteří na kolech oběhají hospody v kraji. „Mají s sebou harmonikáře nebo si objednájí nějakou hudbu a jednotné jídlo. Minule jsme jim dělali svíčkovou,“ říká Václav Havlík.

Rodina Havlíků hospodu v roce 2005 přestavěla. „Chceme také opravit fasádu. Samozřejmě zanecháme její podobu a zvýrazníme zachovaný nápis,“ říká Havlík. U vchodu se zastaví u zvláštnosti. Skla nad starými dveřmi totiž zvýrazňují kamennou zkratku OHO.

„Nikdo neví, co to znamená. Samozřejmě bychom to rádi rozluštili, ale zatím jsme nebyli úspěšní,“ říká Václav Havlík.

Petr Broulík

První díl seriálu *Stoleté hospody vyšel knižně. Lze ho zakoupit v knihkupectvích v kraji či v informačních centrech.*

Očima čtenářů

Voda stoupá Rozvodněná řeka Cidlina v Jičíně, jak ji v neděli zachytil Vladislav Chalupa.

Foto: Vladislav Chalupa, chrobak-sacek.rajce.net

Krasberry Kapela Martina Krause hrála v Nové Pace. Foto: Oldřich Horák, oldahorak.rajce.net

Podzvičnický voříšek 2010. Ve Dvoře Králové nad Labem se každý rok koná také soutěž psích kríženců.

Foto: Martina Mináriková, mami.rajce.net

Turbo v Pecí. Na akci Bike Pec 2010 - Czech MTB - finále Českého poháru horských kol vystoupila kapela Turbo.

Foto: Oldřich Horák, oldahorak.rajce.net